

Liikenne- ja viestintäministeriö
tarja.itaniemi@lvm.fi

Viite: Sähköposti 28.1.2019, Viestintäpalvelulain uudistaminen, näkemyksiä muutostarpeista

Lausunto sähköisen viestinnän palvelulain muutostarpeista

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida sähköisen viestinnän palvelulain uudistustarpeita. Kommenttimme liittyvät direktiiviin audiovisuaalisia viestintäpalveluja koskevan direktiivin muuttamisesta ((EU) 2018/1808, jäljempänä direktiivi) ja sen kansalliseen voimaansaattamiseen.

Pääviestit

1. Suomi on pitänyt direktiivin käsittelyssä ansiokkaasti kiinni sääntelyn keventämisen periaatteesta. Toivomme, että direktiivin kansallista voimaan saattamista valmistellaan samassa hyvässä hengessä. Sähköisen viestinnän palvelulakia tulisi muuttaa niin, että yrityksille aiheutuva hallinnollinen taakka olisi mahdollisimman kevyt ja ylimääräisistä kansallisista lisävelvoitteista pidättäydyttäisiin.
2. Medialiitto ei näe tarvetta alaikäisiä koskevalle erityissääntelylle. Alaikäiset eivät normaalisti kohtaa heidän kehitykselleen haitallista sisältöä verkkolehtien videopalveluissa. Sääntelytarvetta tulee arvioida tarjonnan kokonaisuudesta käsin, ei satunnaisten yksittäisten videoleikkeiden pohjalta. Median itsesääntelyjärjestelmä toimii Suomessa hyvin ja ottaa huomioon myös alaikäisten median käyttäjien aseman.
3. Direktiivin säännökset audiovisuaalisista mediapalveluista soveltuvat näkemyksemme mukaan vain osaan lehtien verkkopalveluista. Vaatimus eurooppalaisten teosten 30 prosentin osuudesta ei sovellu niihinkään verkkolehtien videopalveluihin, jotka kuuluvat direktiivin soveltamisalaan. Eurooppalaisuuskiintiö ei sovellu uutistoiminnan luonteeseen ja rajoittaisi suhteettomasti sananvapauden toteuttamista. Toivomme Suomen käyttävän direktiivin salliman kansallisen liikkumavaran ja jättävän lehtien video-osiot kiintiön ulkopuolelle.
4. Verkkolehtien artikkeleiden yhteyteen upotetut videoleikkeet ja muut liikkuvat kuvat eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan eivätkä direktiivin mukaiset veloitteet näin ollen koske upotettua aineistoa. Selkeyden vuoksi tämä asia olisi hyvä todeta sähköisen viestinnän palvelulain muuttamista koskevassa laissa tai sen perusteluissa.

Alaikäisiä koskevalle erityissääntelylle ei ole tarvetta

Direktiivin 6a artikla asettaa jäsenvaltioille velvollisuuden muun muassa varmistaa, etteivät alaikäiset normaalisti näe tai kuule heidän kehitykselleen haitallista sisältöä audiovisuaalisissa mediapalveluissa.

Medialiiton käsityksen mukaan verkkolehtien video-osiot eivät yleensä sisällä alaikäisten kehitystä haittaavaa aineistoa. Yksittäiset verkkovideot saattavat toisinaan sisältää uutiskuvaa esimerkiksi sota-alueilta, mutta tällaisissakin sisällöissä lehdet pyrkivät toimimaan vastuullisesti ja jättämään järkyttävimmät sisällöt julkaisematta. Herkimpiä katsojia mahdollisesti haittaavista sisällöistä yleensä ilmoitetaan lukijoille.

Kotimaisella media-alalla on erittäin hyvin toimiva itsesääntely. Esimerkiksi Julkisen sanan neuvosto ja Mainonnan eettinen neuvosto tekevät arvokasta työtä paitsi sananvapauden, mainonnan tunnistettavuuden ja kuluttajien oikeuksien turvaamiseksi myös erityisesti alaikäisten suojelemiseksi median käyttäjinä. Myös joillakin media-alan järjestöillä on omaa itsesääntelyä ja ne kouluttavat aktiivisesti jäsenkuntaansa näistä aiheista.

Alaikäisille haitallisen sisällön osalta on arvioitava verkkolehtien video-osioiden kokonaisuutta, ei satunnaisia yksittäisiä videoita. Käsityksemme mukaan alaikäiset eivät normaalisti näe tai kuule heidän kehitykselleen haitallista sisältöä lehtien verkkopalveluissa. Emme näe perusteita tai tarvetta alaikäisiä koskevalle erityissääntelyllä Suomessa.

Verkkolehtien video-osioihin ei tule soveltaa eurooppalaisuusvaatimusta

Joillakin verkkolehdeillä on sivustollaan erillinen video-osio, jossa on direktiivin tarkoittamalla toimituksellisella vastuulla valittua ja organisoitua audiovisuaalista aineistoa. Video-osiot sisältävät suureksi osaksi uutisluonteista aineistoa.

Verkkolehtien video-osiot on voitu koostaa pelkästään lehden uutisjuttuihin upotetuista videoleikkeistä. Tällaiset videokoosteet olisi mielestämme perusteltua jättää sähköisen viestinnän palvelulakiin sisällytettävien velvoitteiden ulkopuolelle. Videoiden sisällön julkistamistapa verkkosivustolla (jutun sisällä tai koosteena) ei ole mielekäs peruste kohdella samoja sisältöjä eri tavoin. Videosisällöt ovat myös molemmissa tilanteissa sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain mukaisen vastuujärjestelmän piirissä.

Verkkolehtien video-osioihin voi sisältyä uutisjuttuihin upotettujen videoiden ohella julkaisijan itse tuottamaa tai muualta hankkimaa videoaineistoa, jota kuluttajat voivat valita katsottavakseen direktiivissä tarkoitetun ohjelmaluettelon pohjalta. Tällaisia verkkolehtien video-osioita voidaan pitää direktiivin tarkoittamina tilattavina audiovisuaalisina mediapalveluina, jolloin direktiivin asettamat eurooppalaisuusaste- ja muut velvoitteet kohdistuvat niihin.

Medialiitto esittää, että direktiivin 13.1 artiklan mukaista 30 prosentin eurooppalaisten teosten osuutta ei sovelleta lehtien audiovisuaalisiin verkkopalveluihin. Poikkeuksen eurooppalaisuuskiintiöstä mahdollistaa direktiivin 13.6 artikla, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat luopua 1 kohdan mukaisista velvoitteista tai vaatimuksista, jos ne audiovisuaalisten mediapalvelujen luonteen tai teeman vuoksi olisivat käytännössä mahdottomia tai perusteettomia.

Eurooppalaisuuskiintiön soveltaminen uutis- ja vastaaviin ajankohtaissivustoihin olisi jo sananvapauden toteutumisen kannalta epäoikeutettua. Teosten eurooppalaisuus olisi sananvapauden käyttämistä voimakkaasti ja suhteettomasti rajoittava uusi audiovisuaalisen uutisoinnin kriteeri. Lisäksi aineistoja päivitetään verkkolehdistä sillä tavoin, että 30 prosentin osuus olisi epäkäytännöllinen, ellei mahdoton, toteuttaa.

Verkkolehtien artikkeleiden yhteydessä olevat videot eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan

Direktiivin johdantokappaleen (6) mukaan “sanomalehtien ja aikakauslehtien sähköisten versioiden toimitukselliseen sisältöön sisällytettyihin videoleikkeisiin ja liikkuviin kuviin, kuten GIF-kuviin, ei sovellettaisi direktiiviä 2010/13/EU”.

Audiovisuaalista aineistoa käytetään suomalaisissa verkkolehdistä useimmiten artikkeleiden tekstin yhteyteen upotettuina videoklippeinä. Nämä upotetut videot ovat lehtien toimitukselliseen sisältöön sisällytetyjä videoleikkeitä, joita direktiivi ei koske. Toivomme, että sähköisen viestinnän palvelulain muuttamista koskevaan lakiin tai sen perusteluihin otettaisiin tästä asiasta selventävä maininta.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Satu Kangas
johtaja, elinkeinopolitiikka

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenyrityksemme edistävät sananvapautta, kotimaista kulttuuria ja demokratiaa tuottamalla suomalaisille laadukkaita mediatuotteita ja -palveluja. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto ja Suomen Kustannusyhdistys. Yhdessä edustamme lähes 650:tä yritystä, jotka työllistävät noin 20 000 henkilöä ja tuottavat 4,5 miljardin euron liikevaihdon.